

کودکات و سوگ

نویسنده:

J. William Worden

مترجمان و مؤلفان:

حسن رضا محمدی محجوب

الهام دانشمندی

مریم بخشی

سحر نسیمی سیس

۲۰۴۲۹۹۷

وردن، جیمز ویلیام، ۱۹۳۲ - م. Worden, James William	سرشناسه
کودکان و سوگ / [جیمز ویلیام وردن] مترجمان و مؤلفان حسن‌رضا محمدی محجوب - [و دیگران]	عنوان و نام پدیدآور
تهران: مؤلفین طلایی، ۱۳۹۸.	مشخصات نشر
۱۹۰ ص.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۷-۵۹-۳	شابک
فیفا	وضعیت فهرست نویسی
Children and grief: when a parent dies. عنوان اصلی:	یادداشت
مترجمان و مؤلفان حسن‌رضا محمدی محجوب، الهام دانشمندی، مریم بخشی، سحر نسیمی سیس.	یادداشت
سوگمندی در کودکان	موضوع
Bereavement in children	موضوع
والدین -- مرگ -- جنبه‌های روان‌شناسی	موضوع
Parents -Death- Psychological aspects	موضوع
اندوه در کودکان	موضوع
Grief in children	موضوع
کودکان -- مرگ	موضوع
Children and death	موضوع
احمد محجوب حسن‌رضا، ۱۳۶۷ - مترجم	شناسه افزوده
BF۰۷۲۳	رده بندی کنگره
۱۵۵/۰۲۷۰۸۳	رده بندی دیویی
۵۷۵۷۷۱۶	شماره کتابشناسی ملی

عنوان	کودکان و سوگ
نویسنده	J. William Worden
مترجمان و مؤلفان	حسن رضا محمدی محجوب - الهام دانشمندی - مریم بخشی - سحر نسیمی سیس
ناشر	انتشارات مؤلفین طلایی
طراح جلد	سمیرا سبحانی
نوبت چاپ	اول - ۱۳۹۸
تیراژ	۱۰۰۰ نسخه
چاپخانه و صحافی	چاپ مؤلفین طلایی
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۷-۵۹-۳
قیمت	۲۵۰,۰۰۰ ریال
قطع کار	وزیری
www.bookgolden.ir	
تهران - میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید نظری، پلاک ۱۳۰ -	
طبقه پنجم غربی - تلفن: ۶۶۹۵۱۶۲۱ - ۰۲۱	

مقدمه

اگر چه کتابهای بسیاری در زمینه‌ی داغدیدگی نوشته شده است، اما اکثر آنها فاقد تحقیقاتی است که بتوان از آنها اطلاعات قطعی بدست آورد. نتایج بدست آمده از تحقیقات مختلف در مورد فرآیند سوگواری کودکان، اغلب متناقض و متفاوت با سایر تحقیقات هستند. این عدم توافق، به خاطر چندین محدودیت عمده‌ی روش‌شناسی می‌باشد:

اول: برخی از تحقیقات در هم‌تاب کردن اطلاعات جمعیت‌شناختی با گروه کنترل شکست می‌خورند؛ در نتیجه آنها نتوانند بگویند که آیا رفتار مشاهده شده به دلیل داغدیدگی است یا به دلیل سن، جنس و تفاوت‌های رشدی.

دوم: روش‌های اندازه‌گیری برای ارزیابی مشکلات روان‌شناختی، متفاوتند و کاربرد آنها در اندازه‌گیری نیز متفاوت می‌باشد. اگر چه این نقص، امکان انجام تحقیقات را ناممکن نمی‌سازد، اما مقایسه با سایر تحقیقات را با مشکل مواجه می‌کند.

سوم: یکی دیگر از محدودیت‌های مهم در این زمینه، منابع اطلاعاتی است. بیشتر مطالعات یک والد یا معلم را به عنوان منبع اطلاعات در نظر می‌گیرند، در حالی که پاسخ کودکان داغدیده برای آنها اهمیت خاصی ندارد.

اگر چه والدین و حتی معلمان، منابع اطلاعاتی بسیار مهمی‌اند؛ اما فرایند سوگواری می‌تواند بر مشاهدات و در نهایت اطلاعات آنها تأثیر داشته باشد. اما شاید ضعف عمده تحقیقات مزبور، مربوط به منابع نمونه است. بیشتر تحقیقات از نمونه‌های کوچک و نامعرف کودکان داغدیده استفاده می‌کنند و گروه‌های سنی متفاوتی از کودکان را در نظر می‌گیرند.

آخرین محدودیتی را که می‌توان به آن اشاره کرد مربوط به **مقطعی بودن** تحقیقات است. اگر چه بیشتر تحقیقات تکمیل‌کننده‌ی نتایج تحقیقات قبلی‌اند، اما مقطعی بودن مشکلی است که امکان دسترسی به اطلاعات مهم‌تر را فراهم نمی‌کند. در اینجا طرح‌های طولی به علت رشد و تغییر مداوم کودکان اولویت دارند. به علاوه، داغیدگی یا انطباق با فقدان (نبودن) والد یا فردی که فوت کرده است)، شامل فرآیندی است که منحصر به یک زمان و مکان خاصی نیست. به عبارت دیگر؛ شاید عمده‌ترین علت نشان دادن محدودیت‌های تحقیقات قبلی، ارائه‌ی تصویری واضح‌تر از خطر، برای کودکانی است که در سنین مدرسه، والد خود را از دست می‌دهند. این کتاب بر آن است تا با تمام توان خود، چاره‌ای برای رفع این محدودیت‌ها بیندیشد.

هدف از نوشتن این کتاب

تصورات افراد از سوگ و فرآیند سوگواری گاهی درست و گاهی نادرست است. اگر چه این امر شاید در ابتدا اهمیت چندانی نداشته باشد اما زمانی که یک سوی ماجرا، کودک یا نوجوانی است که والد یا والدین خود را به خاطر مرگ از دست داده، اهمیت ماجرا دو چندان می‌شود. برای من نیز، به عنوان فردی که در کودکی، یکی از اعضای خانواده‌اش را از دست داده است، زندگی تغییرات بسیاری کرد. تقریباً هیچ کس از احساسات، افکار و رفتارهای من در آن زمان و حتی بعد از آن، آگاهی نیافت. هر بار که شروع به نوشتن این کتاب می‌کردم، موجی از خاطرات گذشته با تمام تلخی‌هایشان، به سراغم می‌آمدند و حال من را بسیار منقلب می‌ساختند. با این حال و در تلاشی چهار ساله توانستم بر احساساتم

غلبه کرده و توانستم این اثر را به سرانجام برسانم. امید است این کتاب، با تمام ضعف‌هایی که بر آن حاکم است، بتواند قدم کوچکی در این مسیر پر پیچ و خم بردارد. در پایان از تمامی عزیزانی که ما را در ترجمه و نگارش این اثر یاری کرده‌اند، به ویژه سرکار خانم دکتر کارینه طهماسیان، سپاسگزارم.

حسن‌رضا محمدی محجوب

اردیبهشت ۱۳۹۸

www.ketab.ir

فهرست

۱۷	فصل اول: فرآیند سوگواری
۱۸	فرآیند سوگواری برای کودکان
۱۸	آیا کودکان سوگواری می‌کنند؟
۱۹	سوگرتاری و مرگ کودک از مرگ
۲۱	تکالیف و مراحل سوگرتاری برای کودکان
۲۳	چهار مرحله و تکالیف سوگرتاری
۲۷	میانجی‌های فرآیند سوگرتاری
۲۸	نکاتی برای یادآوری
۲۹	فصل دوم: وقتی یک والد می‌میرد
۳۰	آگاهی از مرگ
۳۲	شرایط مرگ
۳۴	مراسم تشییع جنازه و سایر آیین‌های خانوادگی
۳۵	تصدیق یا اعتراف به مرگ
۳۵	احترام گذاشتن (افتخار کردن) به زندگی مرده
۳۶	شرکت در مراسم تشییع جنازه
۳۷	واکنش‌های کودکان به مراسم تشییع جنازه
۳۹	روابط مستمر با والد مرده
۴۰	تعیین مکان مرده
۴۱	تجربه دیدار با فرد مرده
۴۲	دستیابی به فرد مرده
۴۳	یادآوری فرد مرده
۴۴	دل‌بسته شدن از طریق موضوعات انتقالی
۴۴	کودکاتی که ارتباط زیادی دارند
۴۶	نکاتی برای یادآوری

۴۹	فصل سوم: زندگی چگونه تغییر می‌کند؟
۵۰	چالش‌های مربوط به والدگری تنها
۵۲	دسترسی فیزیکی
۵۴	دسترسی هیجانی
۵۵	روابط کودک با والد باقیمانده
۵۷	تغییر در زندگی روزمره
۶۰	تغییر در الگوهای تباطؤ
۶۲	روابط کودک با همسالان
۶۵	روابط کودک با معلمین
۶۶	نکاتی برای یادآوری
۶۷	فصل چهارم: یک کودک خون‌پس می‌دهد
۶۸	زندگی هیجانی
۶۸	غم و گریه
۷۰	اضطراب
۷۲	گناه
۷۲	خشم و رفتار خارج از کنترل
۷۴	وضعیت سلامت
۷۷	عملکرد در مدرسه
۷۸	ادراک از خود
۷۹	خودکارآمدی
۸۰	عزت نفس
۸۱	بلوغ
۸۲	نکاتی برای یادآوری
۸۳	فصل پنجم: میانجی‌های مربوط به تجربه داغدیدگی در کودک
۸۴	مرگ
۸۵	آمادگی برای مراسم تشییع جنازه
۸۶	والد مرده
۸۷	روابط قبل از مرگ
۸۸	والد باقیمانده

۹۲	عاشق شدن و ازدواج مجدد
۹۴	خانواده
۹۴	اندازه‌ی خانواده
۹۴	پیوستگی خانواده
۹۶	استرس‌زاهای خانواده
۹۷	سبک مقابله
۹۷	قدرت پرانیت خانواده
۹۸	موقعیت اجتماعی - اقتصادی
۹۹	کودک
۹۹	سن کودک
۱۰۰	پیش از نوجوانی (سال ۱۱ سال)
۱۰۱	نوجوانی (سال ۱۲ - ۱۸)
۱۰۴	جنسیت کودک
۱۰۵	مطابقت در جنسیت
۱۰۷	ترتیب تولد
۱۰۷	درک مرگ
۱۱۰	نکاتی برای یادآوری
۱۱۳	فصل ششم: کودکان در معرض خطر
۱۱۴	داغدیدگی و خطر
۱۱۴	پیش‌بینی‌کننده‌های خطر
۱۱۵	چهار ماه بعد
۱۱۶	سال اول
۱۱۷	سال دوم
۱۱۹	نیمرخ‌های خطر
۱۱۹	خطر مستمر
۱۲۰	عدم خطر
۱۲۱	پیامدهای دراز مدت
۱۲۲	پیامدهای روانشناختی
۱۲۳	پیامدهای پزشکی

۱۲۴	اختلالات رفتاری
۱۲۴	دلایلی برای یافته‌های غیر حتمی
۱۲۷	برخی مسیرهای اخیر
۱۲۷	نکاتی برای یادآوری
۱۲۹	فصل هفتم: وقتی یک خواهر یا برادر می‌میرد
۱۳۰	خصوصیات متمایز کننده فقدان همشیران
۱۳۲	جایگزینی هم‌بستگی برای فرد از دست رفته
۱۳۳	حمایت بیش از حد کودکان باقیمانده
۱۳۳	متمرکز شدن بر مقصر و قربانی
۱۳۴	حسادت به همشیران بیمار
۱۳۴	گناه فرد باقیمانده
۱۳۵	عصبانیت از والدین برای حمایت نکردن همشیران
۱۳۶	رقابتهای باقیمانده با همشیر
۱۳۶	مرگ اشتباه یک کودک
۱۳۶	فقدان حمایت از همشیران باقیمانده
۱۳۷	نتایج تحقیقات به طور خلاصه
۱۳۸	نکاتی برای یادآوری
۱۳۹	فصل هشتم: فقدان یک والد به خاطر طلاق
۱۴۰	خصوصیات متمایز کننده فقدان به وسیله‌ی طلاق
۱۴۰	مشکل در سوگواری
۱۴۲	تعارضات مربوط به وفاداری
۱۴۲	روابط مستمر با کودکان
۱۴۳	فرصت و خشم
۱۴۳	مسئولیت‌پذیری برای جدایی
۱۴۴	حمایت اجتماعی
۱۴۴	کشمکش‌های مالی
۱۴۵	احساسات متفاوت
۱۴۵	ترس نسبت به آینده
۱۴۶	رفتار عاشقانه والدینی

۱۴۷	ساختار مجدد خانواده
۱۴۷	روابط صمیمی کودکان
۱۴۸	یافته‌های چند تحقیق
۱۴۹	تفاوت‌های تحصیلی (آکادمیک)
۱۵۰	نوجوانی اولیه (اواخر کودکی)
۱۵۰	تعارض با والدین
۱۵۲	نکاتی برای یادآوری
۱۵۳	فصل نهم: مشوره و مداخله
۱۵۵	نیازهای دغدگی بای کودکان سوگوار
۱۵۵	اطلاعات مناسب کافی
۱۵۶	ترس‌ها و اضطراب‌های ابراهیم
۱۵۶	اطمینان مجدد به کودکان، که آنها دست‌نرس نیستند.
۱۵۷	گوش دادن با دقت
۱۵۸	اعتبار بخشی به احساسات افراد
۱۵۹	کمک به احساسات در هم ریخته
۱۵۹	درگیری و ظرفیت
۱۶۰	فعالیت‌های روتین مستمر
۱۶۰	رفتارهای سوگ شکل گرفته (آموخته شده)
۱۶۱	فرستی برای یادآوری
۱۶۲	شناسایی کودکان برای ارزیابی حرفه‌ای
۱۶۶	مداخله‌ی اولیه با کودکان در معرض خطر بالا
۱۶۷	نکاتی برای یادآوری
۱۶۹	فصل دهم: مدل‌ها و فعالیت‌های مداخله
۱۷۰	مدل‌های مداخله با کودکان داغ‌دیده
۱۷۱	مشاوره انفرادی
۱۷۳	مداخلات خانوادگی
۱۷۴	ارتباط
۱۷۵	سازگاری مجدد خانواده
۱۷۵	حل مسئله

۱۷۸	مدل‌های ترکیبی
۱۷۸	فعالیت‌هایی برای مداخله
۱۸۲	نامه‌ها
۱۸۲	فهرست‌ها
۱۸۳	یادگاری‌ها (یادبود)
۱۸۳	کتاب خاطرات
۱۸۴	فعالیت‌های قهقهه‌گویی
۱۸۴	بازی‌ها
۱۸۷	نکاتی برای -اوری
۱۸۸	منابع